

Bellen met het Servicepunt Nieuwe Natuur

Rik Nijland

Interview met Hans Veurink, SBNL

SBNL, spreekbuis voor particulier natuurbeheer, heeft een Servicepunt Nieuwe Natuur ingesteld. Vooral boeren kunnen daar informatie krijgen over de invulling van de ecologische hoofdstructuur. In anderhalve maand rinkelde de telefoon al 150 keer.

Een paddenpoel met een motorcrossbaan eromheen? Nou nee, dat is ook niet wat adjunct-directeur ing. Hans Veurink van SBNL bedoelt met een goed samenspel tussen natuur en bedrijfsvoering. 'Dat lijkt me nadelig voor natuur en landschap, en die staan bij ons voorop maar we streven wel naar een evenwicht, naar een verweving van functies. Particuliere eigenaren moeten de eindjes aan elkaar knopen, zoeken altijd een balans tussen natuur en landschap en andere activiteiten. Van oudsher is natuur in het Nederlandse cultuurlandschap daar de weerslag van', aldus Veurink. 'Wij assisteren momenteel boeren in Groningen die een natuurontwikkelingsproject willen combineren met een natuurbegraafplaats. Dat past goed in onze filosofie.'

SBNL, Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied, werd 26 jaar geleden opgericht als vraagbaak en belangenbehartiger voor particuliere landgoedeigenaren die meer aandacht wilden voor hun rol als natuurbeheerders. Inmiddels zijn er 3600 donateurs en richt

'Gat met de doelstelling is erg groot'

Tegelijkertijd met de Natuurbalans bracht het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP) in september een nota uit over de zogeheten 'omslag': agrariërs en andere particulieren moeten een deel van het natuurbeheer in Nederland voor hun rekening gaan nemen. In 'Van aankoop naar beheer II. Ex ante evaluatie en opties omslag natuurbeleid' schetst opstelster Tanja de Koeijer een somber beeld.

Zo voldoet het agrarisch natuurbeheer momenteel niet aan de doelen van de omslag. Boeren sluiten hoofdzakelijk lichte beheerspakketten af die weinig zoden aan de dijk zetten. De 'geringe ecologische kwaliteit' die de maatregel oplevert, vormt dan ook het belangrijkste knelpunt bij het realiseren van de omslag, schrijft het MNP. Dat er niet meer zwaardere pakketten worden afgesloten, wijt het Planbureau onder meer aan het gebrek aan continuïteit

in de subsidieregelingen. Doordat die vaak zijn aangepast, bestaat er bij boeren weinig animo voor ingrijpende aanpassingen van de bedrijfsvoering. Over het particulier natuurbeheer in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) oordeelt het MNP vooral omzichtig. Zo doet het Planbureau, gezien de nog korte looptijd, geen uitspraken over de ecologische resultaten van het beleid. 'Uit een overzicht van de meest aangevraagde beheerspakketten, die voor beheer van grasland, blijkt wel dat er weinig verschil zit tussen particulieren en natuurorganisaties', vertelt Jaap Wiertz, medeopsteller van het rapport. 'De ambities zijn vergelijkbaar; ook particulieren zetten zich in voor interessante graslandtypen.' Wel plaatst het MNP een kanttekening. Groot-schalige ingrepen in EHS-gebieden, bijvoorbeeld het omhoog brengen van het waterpeil, komen mogelijk in gevaar als particuliere natuurbeheerders daar geen heil in zien. 'Bijvoorbeeld omdat ze op een deel van hun grond nog

gewoon boeren of omdat ze dat de burens niet willen aandoen', aldus Wiertz.

Voorlopig valt er nog weinig te zeggen over de kwaliteit; slecht is het gesteld met de kwantiteit. Hoewel particulier natuurbeheer bedrijfseconomisch interessant is, aldus het MNP, blijkt uit een representatieve steekproef dat er voor 18.000 hectare belangstelling bestaat voor de regeling, waardoor slechts de helft van de gewenste 42.000 hectare in 2018 zal zijn gerealiseerd. Ook hier speelt weer het geringe vertrouwen in de overheid een belangrijke rol, evenals een gebrek aan informatie. 'Maar er zijn ook boeren die het zonde vinden om landbouwgrond om te zetten in natuur', aldus Wiertz. Is het Servicepunt Nieuwe Natuur een welkome aanvulling? 'Er is zeker behoefte aan informatie en per individu op maat gesneden oplossingen', aldus Wiertz. 'Of dat afdoende is, weet ik niet, want het gat met de doelstelling is wel erg groot.'

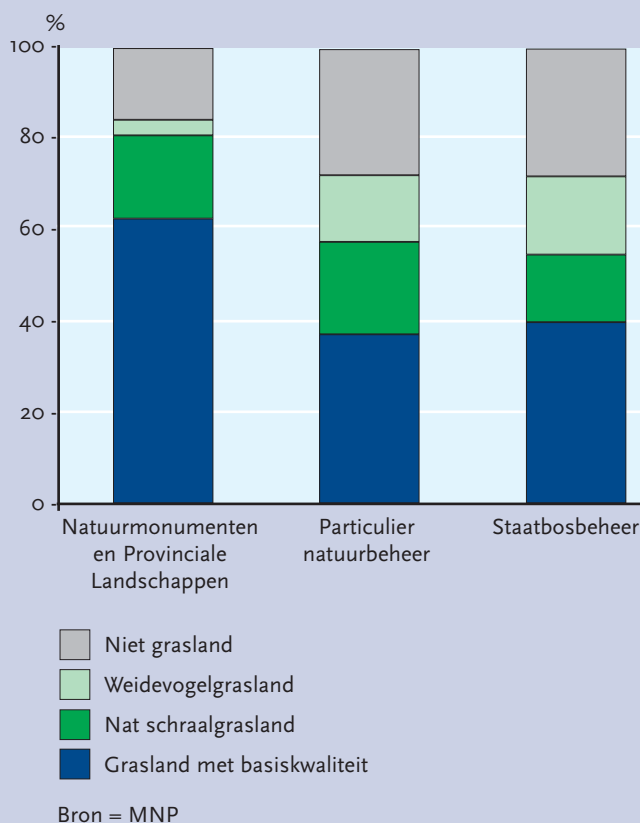
SBNL zich meer en meer ook op boeren die hun land of een deel daarvan willen omzetten in nieuwe natuur. Sinds 2000 kunnen particulieren met grond binnen de geplande Ecologische Hoofdstructuur (EHS) subsidies krijgen als ze hun land omzetten in natuurgebied: een bijdrage om het waardeverschil tussen productiegrond en natuurterrein te compenseren en daarnaast nog een jaarlijkse beheervergoeding. 'Voor sommige boeren is dat een aantrekkelijk perspectief', vertelt Veurink. 'Bijvoorbeeld omdat ze het wat rustiger aan willen doen, of omdat het hun de kans geeft om buiten het EHS-gebied het landbouwbedrijf te versterken. Dankzij de subsidies kunnen ze een flink deel van het kapitaal aan de grond onttrekken, terwijl het land toch in hun bezit en onder hun hoede blijft.'

Toch zijn particuliere grondeigenaren nog kopschuw, is Veurink's ervaring. Bij het agrarisch natuurbeheer heeft de overheid zich in het verleden niet altijd een goede partner betoond, meent hij, met regelingen die plots veranderden of verdwenen. Hij kan zich dan ook wel vinden in de constatering van het Milieu- en Natuurplanbureau in september dat de invulling van de EHS door particulieren vraagt om stabiel beleid en goede informatievoorziening.

Om daar een bijdrage aan te leveren heeft SBNL samen met de Stichting Meer Bos, het Nationaal Groenfonds en Hogeschool van Hall Larenstein het gratis Servicepunt Nieuwe Natuur in het leven geroepen, voorlopig voor drie jaar, met als belangrijkste financiers het ministerie van LNV en de Rabobank. 'We hebben een forse ambitie om 42.000 hectare particuliere nieuwe natuur te realiseren. Dan is er nog 36.000 hectare te gaan tot 2018', schetste directeur Natuur van LNV, Seppe Raaphorst, bij de opening van het Servicepunt begin oktober de uitdaging voor het particulier natuurbeheer. 'Het servicepunt kan daarbij een belangrijke rol vervullen.'

'Mensen die zich melden bij het informatieloket met vragen over het omvormen van hun grond tot natuurterrein proberen we op streek te helpen. We maken geen pasklare plannen maar helpen om een afweging te maken en eventueel de eerste stappen te zetten', vertelt Veurink. 'Eerst kijken we waar de grond ligt, het Servicepunt is er namelijk voor de invulling van de EHS, vervolgens werpen we een blik op het Natuurgebiedsplan van de provincie om te kijken welk natuurdoel of welke natuurdoelen ter plekke moeten worden nagestreefd.'

Afgesloten typen natuurbeheer in begrensde nieuwe natuur 2005

Daarna volgt een gesprek met de eigenaar. 'We wijzen dan de weg door de bureaucratie, geven tips en vertellen over fiscale aspecten. Zijn er speciale vragen of moet er haalbaarheidsonderzoek plaatsvinden, dan kunnen we een beroep doen op studenten bos- en natuurbeheer van Hogeschool van Hall Larenstein. We merken ook dat er domweg heel veel behoefte is om over de plannen te praten. Voor veel boeren is het een emotionele stap.'

Sinds de openstelling rinkelde de telefoon van het Servicepunt al 150 keer, wat heeft geleid tot naar schatting zo'n 50 gesprekken. 'We merken dat het in een behoefte voorziet.' Maar is de natuur daar ook bij gebaat? Waarschuwde het Milieu- en Natuurplanbureau in september niet óók voor de gebrekkige inhoudelijke resultaten van particulier natuurbeheer? 'Daar lopen twee dingen door elkaar', aldus Veurink, er is kritiek op het agrarisch natuurbeheer omdat de aantallen weidevogels nog steeds teruglopen. Over de kwaliteit van het particulier natuurbeheer velt het Planbureau echter geen oordeel. Wel blijkt uit de rapporten dat particuliere natuurbeheerders zich inzetten voor gemiddeld iets ambitieuzere natuurdoelen dan de meeste natuurorganisaties. Ik verwacht dan ook dat het met de particuliere invulling van de EHS wel goed komt, mits de particulieren goed worden ondersteund en de ruimte krijgen.'